Biuletyn Europejski nr 10 (33)/ 2016*

Spis treści

INFORMACJE **2**

NOWE AKTY PRAWNE UE **3**

ORZECZENIA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UE **5**

CUDZOZIEMCY 5
OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH 5
OCHRONA ŚRODOWISKA 6
OCHRONA ZDROWIA 7
PODATKI 7
TELEKOMUNIKACJA 9
TRANSPORT 11
WŁASNOŚĆ PRZEMYSŁOWA I HANDLOWA 11
ZAMÓWIENIA PUBLICZNE 12

ORZECZENIA EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA **12**

NOWE PYTANIA PREJUDYCJALNE SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH **19**

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 19 października 2016 r. Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniem w sprawie I GSK 588/15 skierował do TSUE pytanie prejudycjalne z dziedziny podatku akcyzowego. Jest to 59. pytanie polskiego sądu administracyjnego skierowane do TSUE na podstawie art. 267 TFUE (zob. treść pytania – s. 19 Biuletynu).

- 6 października 2016 r. Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej oficjalnie rozpoczęła działalność. Agencja została utworzona na bazie Fronteksu. Do jej zadań należy wdrożenie standardów unijnych w dziedzinie monitorowania granic zewnętrznych UE i współpracy z państwami członkowskimi w celu szybkiej identyfikacji i usunięcia wszelkich potencjalnych zagrożeń. Realizacja pierwszych ocen podatności na zagrożenia ma nastąpić już w pierwszym kwartale 2017 r. Agencja ma wypełnić lukę w systemie ochrony granic zewnętrznych UE w celu zapewnienia bezpiecznego życia i swobody poruszania się w Unii. Tym samym nastąpi powrót do normalnego funkcjonowania strefy Schengen i zniesienia tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych.

- 18 października 2016 r. KE przyjęła komunikat „W kierunku silnej polityki handlowej dla UE na rzecz miejsc pracy i wzrostu gospodarczego", w którym wezwała państwa członkowskie do wspierania starań mających na celu zapewnienie Unii Europejskiej zaktualizowanych, wzmocnionych i solidniejszych instrumentów ochrony handlu przed nieuczciwymi praktykami. Komisja przedstawiła również nową metodykę antydumpingową, która mogłaby być stosowana w sytuacjach, w których nie funkcjonują warunki rynkowe. Pozwoliłaby ona na identyfikowanie zakłóceń rynku związanych z ingerencją państwa w krajach trzecich, które maskują rzeczywisty zakres praktyk dumpingowych. Obecne przepisy UE m.in. określają górny limit poziomu ceł antydumpingowych, co utrudnia wysiłki Komisji, by sprostać wyzwaniom, przed jakimi stoi m.in. sektor stalowy. Instrumenty, jakimi dysponuje KE okazują się niewystarczające do przezwyciężenia znacznej nadwyżki zdolności produkcyjnych, które prowadzą do dumpingowego eksportu na rynek unijny. Szerzej: https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-690-EN-F1-1.PDF (dokument w jęz. angielskim).

- KE doprecyzowała założenia inicjatywy wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych. Jest ona elementem pakietu reform opodatkowania przedsiębiorstw. Celem zmian jest ułatwienie firmom prowadzenia działalności na jednolitym rynku, zmniejszenie związanych z tym kosztów przy jednoczesnym umożliwieniu skutecznego zapobiegania unikaniu opodatkowania. Komisja zaproponowała ulepszony system rozstrzygania sporów dotyczących podwójnego opodatkowania w UE. Ponadto, firmy będą stosować takie same zasady przy obliczaniu swoich zysków podlegających opodatkowaniu w całej UE. KE postuluje uniemożliwienie przedsiębiorstwom wykorzystywania luk prawnych wynikających z rozbieżności w kwalifikacji struktur hybrydowych występujących pomiędzy systemami podatkowymi państw członkowskich i państw spoza UE w celu uniknięcia opodatkowania. Ważnym elementem reformy jest

podjęcie działań zmierzających do zwalczania unikania opodatkowania.

Nowe akty prawne UE

[*) Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Decyzja Rady (UE) 2016/1841 z dnia 5 października 2016 r. w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, porozumienia paryskiego przyjętego na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. Decyzja weszła w życie dnia 6 października 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 282, s. 1–3)

- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1872 z dnia 6 października 2016 r. ustanawiające na 2016 r. „wykaz Prodcom" – listę produktów przemysłowych zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3924/91 (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 14 listopada 2016 r. i jest stosowane od 1 stycznia 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 290, s. 1–410)

- Decyzja Rady (UE) 2016/1873 z dnia 10 października 2016 r. w sprawie podpisania, w imieniu Unii Europejskiej, Umowy ustanawiającej Międzynarodową Fundację UE–LAC. Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1872 z dnia 6 października 2016 r. ustanawiające na 2016 r. „wykaz Prodcom" – listę produktów przemysłowych zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3924/91 (Tekst mający znaczenie dla EOG). Decyzja weszła w życie dnia 11 października 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 288, s. 1–2)

- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2016/1837 z dnia 11 października 2016 r. upoważniająca Rzeczpospolitą Polską do dalszego stosowania środków stanowiących odstępstwo od art. 26 ust. 1 lit. a) i art. 168 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej. Decyzja wchodzi w życie dnia 1 stycznia 2017 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 280, s. 28–29)

- Decyzja Rady z dnia 11 października 2016 r. dotycząca przyjęcia stanowiska Rady w sprawie projektu budżetu korygującego nr 3 Unii Europejskiej na rok budżetowy 2016. Decyzja weszła w życie dnia 11 października 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr C 378, s. 1–1)

- Decyzja Rady (UE) 2016/1838 z dnia 13 października 2016 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich na rok 2016. Decyzja jest skuteczna z chwilą notyfikacji (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 280, s. 30–31)

- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1866 z dnia 17 października 2016 r. zmieniające załączniki II, III i V do rozporządzenia (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości 3-decen-2-onu,

acibenzolar-S-metylu i heksachlorobenzenu w określonych produktach oraz na ich powierzchni (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1872 z dnia 6 października 2016 r. ustanawiające na 2016 r. „wykaz Prodcom" – listę produktów przemysłowych zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3924/91 (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 10 listopada 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 286, s. 4–31)

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/1868 z dnia 20 października 2016 r. w sprawie zmiany i sprostowania rozporządzenia wykonawczego (UE) 2015/2450 ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do wzorów formularzy na potrzeby przekazywania informacji organom nadzoru zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1872 z dnia 6 października 2016 r. ustanawiające na 2016 r. „wykaz Prodcom" – listę produktów przemysłowych zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3924/91 (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 10 listopada 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 286, s. 35–69)

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/1867 z dnia 20 października 2016 r. zmieniające załącznik do rozporządzenia (WE) nr 3199/93 w sprawie wzajemnego uznawania procedur całkowitego skażenia alkoholu etylowego do celów zwolnienia z podatku akcyzowego. Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 10 listopada 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 286, s. 32–34)

- Sprostowanie do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/1844 z dnia 13 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 389/2013 w odniesieniu do technicznego wykonania protokołu z Kioto po 2012 r. (Dz.U. L 268 z 15.10.2015). Data dokumentu: 24 października 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 292, s. 51–51)

- Sprostowanie do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2016/902 z dnia 30 maja 2016 r. ustanawiającej konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE (Dz.U. L 152 z 9.6.2016). Data dokumentu: 24 października 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 292, s. 52–53)

- Sprostowanie do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1329/2014 z dnia 9 grudnia 2014 r. ustanawiającego formularze, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 359 z 16.12.2014). Data dokumentu: 28 października 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. Nr L 293, s. 65–66)

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału z dnia 20 października 2016 r. w sprawie C-429/15, Evelyn Danqua przeciwko Minister for Justice and Equality, Ireland, Attorney General

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2004/83/WE – Minimalne normy dotyczące warunków przyznania statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej – Krajowy przepis proceduralny przewidujący, dla celów złożenia wniosku o udzielenie ochrony uzupełniającej, termin piętnastu dni roboczych od dnia doręczenia decyzji o oddaleniu wniosku o udzielenie azylu – Autonomia proceduralna państw członkowskich – Zasada równoważności – Zasada skuteczności – Prawidłowy przebieg procedury rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony uzupełniającej – Prawidłowy przebieg postępowania w sprawie powrotu – Niezgodność

*) Wykładni zasady skuteczności należny dokonywać w taki sposób, iż stoi ona na przeszkodzie istnieniu krajowego przepisu proceduralnego takiego jak w sprawie w postępowaniu głównym, wymagającego złożenia wniosku o przyznanie statusu ochrony uzupełniającej w terminie zawitym piętnastu dni roboczych od dnia powiadomienia przez właściwy organ o możliwości złożenia takiego wniosku przez osobę ubiegającą się o azyl, której azyl nie został udzielony.

Ochrona danych osobowych

Wyrok Trybunału z dnia 19 października 2016 r. w sprawie C-582/14, Patrick Breyer przeciwko Bundesrepublik Deutschland

Odesłanie prejudycjalne – Przetwarzanie danych osobowych – Dyrektywa 95/46/WE – Artykuł 2 lit. a) – Artykuł 7 lit. f) – Pojęcie „danych osobowych" – Adresy protokołów internetowych – Przechowywanie przez dostawcę usług medialnych online – Uregulowanie krajowe nieumożliwiające uwzględnienia uzasadnionego interesu administratora danych

*) Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych należy interpretować w ten sposób, że dynamiczny adres protokołu internetowego zarejestrowany przez dostawcę usług medialnych online przy okazji przeglądania przez daną osobę strony internetowej, którą dostawca ten udostępnia publicznie, stanowi wobec tego dostawcy dane osobowe w rozumieniu tego przepisu, w sytuacji gdy dysponuje on środkami prawnymi umożliwiającymi mu zidentyfikowanie osoby, której dane dotyczą, dzięki dodatkowym informacjom, jakimi dysponuje dostawca dostępu do Internetu dla tej osoby.

*) Artykuł 7 lit. f) dyrektywy 95/46 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, na podstawie którego dostawca usług medialnych online może gromadzić i wykorzystywać dane osobowe użytkownika tych usług – w braku jego zgody – tylko wtedy, jeżeli takie gromadzenie i wykorzystywanie są konieczne do umożliwienia konkretnego skorzystania ze wspomnianych usług przez tego użytkownika i zafakturowania kosztów takiego korzystania, przy czym cel polegający na zapewnieniu ogólnej

funkcjonalności tychże usług nie może uzasadniać korzystania z tych danych po zakończeniu przeglądania danych mediów.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału z dnia 26 października 2016 r. w sprawie C-506/14, Yara Suomi Oy, Borealis Polymers Oy, Neste Oil Oyj, SSAB Europe Oy przeciwko Työ- ja elinkeinoministeriö

Odesłanie prejudycjalne – System handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej – Dyrektywa 2003/87/WE – Artykuł 10a – Metoda przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji – Obliczanie jednolitego międzysektorowego współczynnika korygującego – Decyzja 2013/448/UE – Artykuł 4 – Załącznik II – Ważność – Zastosowanie jednolitego międzysektorowego współczynnika korygującego do instalacji w sektorach narażonych na znaczące ryzyko ucieczki emisji CO2 – Ustalanie wskaźnika emisyjności dla produktu w odniesieniu do ciekłego metalu – Decyzja 2011/278/UE – Artykuł 10 ust. 9 – Załącznik I – Ważność

*) Stwierdza się nieważność art. 4 decyzji Komisji 2013/448/UE z dnia 5 września 2013 r. dotyczącej krajowych środków wykonawczych w odniesieniu do przejściowego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji gazów cieplarnianych zgodnie z art. 11 ust. 3 dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz załącznika II do tej decyzji.

*) Skutki stwierdzenia nieważności art. 4 decyzji 2013/448 i załącznika II do tej decyzji zostają ograniczone w czasie w ten sposób, że po pierwsze, owo stwierdzenie nieważności wywrze skutki dopiero po upływie okresu dziesięciu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku z dnia 28 kwietnia 2016 r., Borealis Polyolefine i in. (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 i od C-391/14 do C-393/14, EU:C:2016:311), co zapewni Komisji Europejskiej czas na przyjęcie koniecznych środków, a po drugie, działania podejmowane na podstawie nieważnych przepisów przed upływem wskazanego okresu nie mogą być kwestionowane.

Wyrok Trybunału z dnia 27 października 2016 r. w sprawie C-290/15, Patrice D'Oultremont i inni przeciwko Région wallonne

Odesłanie prejudycjalne – Ocena skutków wywieranych przez niektóre plany i programy na środowisko naturalne – Dyrektywa 2001/42/WE – Artykuł 2 lit. a) oraz art. 3 ust. 2 lit. a) – Pojęcie „planów i programów" – Określone w zarządzeniu wykonawczym warunki instalacji turbin wiatrowych – Przepisy dotyczące w szczególności środków bezpieczeństwa, kontroli, przywrócenia do stanu poprzedniego, zabezpieczenia finansowego, a także dopuszczalnych poziomów hałasu określanych w świetle przeznaczenia terenów

*) Artykuł 2 lit. a) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko należy interpretować w ten sposób, że zarządzenie wykonawcze takie jak zarządzenie sporne w postępowaniu głównym zawierające szereg przepisów dotyczących elektrowni wiatrowych, których należy przestrzegać w ramach wydawania zezwoleń administracyjnych w sprawie umiejscowienia i eksploatacji takich elektrowni, mieści się w zakresie

pojęcia „planów i programów” w rozumieniu tej dyrektywy.

Ochrona zdrowia

Wyrok Trybunału z dnia 19 października 2016 r. w sprawie C-148/15, Deutsche Parkinson Vereinigung eV przeciwko Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV

Odesłanie prejudycjalne – Artykuły 34 TFUE i 36 TFUE – Swobodny przepływ towarów – Przepisy krajowe – Wydawane na receptę produkty lecznicze stosowane u ludzi – Sprzedaż w aptekach – Ustalanie jednolitych cen – Ograniczenie ilościowe w przywozie – Środki o skutku równoważnym – Uzasadnienie – Ochrona zdrowia i życia ludzi

*) Artykuł 34 TFUE należy interpretować w ten sposób, że uregulowanie krajowe takie jak uregulowanie sporne w postępowaniu głównym, które przewiduje ustalanie jednolitych cen sprzedaży przez apteki wydawanych na receptę produktów leczniczych stosowanych u ludzi, stanowi sprzeczny w rozumieniu tego przepisu środek o skutku równoważnym z ograniczeniem ilościowym w przywozie, ponieważ uregulowanie to dotyczy w większym stopniu sprzedaży produktów leczniczych wydawanych na receptę przez apteki mające siedzibę w innych państwach członkowskich niż sprzedaży tych produktów przez apteki mające siedzibę na terytorium kraju.

*) Artykuł 36 TFUE należy interpretować w ten sposób, że uregulowanie krajowe takie jak uregulowanie sporne w postępowaniu głównym, które przewiduje ustalanie jednolitych cen sprzedaży przez apteki wydawanych na receptę produktów leczniczych stosowanych u ludzi, nie może być uzasadnione celami ochrony zdrowia i życia ludzi w rozumieniu tego artykułu w zakresie, w jakim uregulowanie to nie jest odpowiednie dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Podatki

Wyrok Trybunału z dnia 5 października 2016 r. w sprawie C-576/15, Maja Marinowa ET przeciwko Direktor na direkcija „Obżałwane i danyczno-osiguritełna praktika” Weliko Tyrnowo pri Centralno uprawlenie na Nacjonałnata agencija za prichodite

Odesłanie prejudycjalne – Opodatkowanie – Podatek od wartości dodanej – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 2 ust. 1 lit. a) – Art. 9 ust. 1. – Art. 14 ust. 1. – Artykuły 73, 80 i 273 – Zasada neutralności podatkowej i zasada proporcjonalności – Przestępstwo skarbowe – Nieprawidłowości w ewidencji księgowej – Ukrywanie dostaw i dochodów – Określenie podstawy opodatkowania

*) Artykuł 2 ust. 1lit. a), art. 9 ust. 1, art. 14 ust. 1 oraz art. 73 i 273 dyrektywy VAT a także zasady neutralności podatkowej i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie dla przepisów krajowych, takich jak przepisy sporne w postępowaniu głównym, na mocy których przy braku w magazynie podatnika dostarczonych mu towarów i niezaksięgowaniu przez podatnika dotyczących ich dokumentów podatkowych, organ podatkowy może domniemywać, że rzeczony podatnik dokonał dalszej sprzedaży tych towarów osobom trzecim i określić podstawę opodatkowania sprzedaży rzeczonych towarów w zależności od okoliczności faktycznych jakie są mu znane, według zasad nieprzewidzianych przez tę

dyrektywę. Do sądu odsyłającego należy jednak kontrola czy przepisy krajowe nie wykraczają poza to co konieczne w celu zapewnienia prawidłowego poboru podatku VAT i zapobiegania oszustwom.

Wyrok Trybunału z dnia 5 października 2016 r. w sprawie C-412/15, TMD Gesellschaft für transfusionsmedizinische Dienste mbH przeciwko Finanzamt Kassel II – Hofgeismar

Odesłanie prejudycjalne – Opodatkowanie – Podatek od wartości dodanej: – Dyrektywa 2006/112/WE – Zwolnienia niektórych rodzajów działalności w interesie publicznym – Artykuł 132 ust. 1 lit. d) – Dostarczanie organów ludzkich, krwi i mleka ludzkiego – Zakres – Osocze z krwi ludzkiej przetworzone i wykorzystane do celów przemysłowych

*) Artykuł 132 ust. 1 lit. d) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że dostawy krwi ludzkiej, jakie państwa członkowskie są zobowiązane objąć zwolnieniem na podstawie tego przepisu, nie obejmują dostaw osocza uzyskanego z krwi ludzkiej, jeżeli to osocze nie jest przeznaczone bezpośrednio do celów leczniczych, lecz wyłącznie do wytwarzania produktów leczniczych.

Wyrok Trybunału z dnia 12 października 2016 r. w sprawie C-340/15, Christine Nigl i in. przeciwko Finanzamt Waldviertel

Odesłanie prejudycjalne – Opodatkowanie – Podatek od wartości dodanej – Szósta dyrektywa 77/388/EWG – Artykuł 4 ust. 1 i 4. – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuły 9 i 11 – Pojęcie „podatnika" –Spółki cywilne sprzedające ich produkty pod wspólną marką i za pośrednictwem spółki handlowej – Pojęcie „przedsiębiorstw samodzielnych" – Odmowa przyznania statusu podatnika – Moc wsteczna – Szósta dyrektywa 77/388 – Artykuł 25 – Dyrektywa 2006/112 – Artykuły 272 i 296 – System ryczałtowy dla rolników –Wyłączenie z systemu ryczałtowego – Moc wsteczna

*) Po pierwsze, art. 4 ust. 1 i art. 4 ust. 4 akapit pierwszy szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, zmienionej dyrektywą Rady 2004/66/WE z dnia 26 kwietnia 2004 r. oraz, po drugie, art. 9 ust. 1 akapit pierwszy i art. 10 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że kilka spółek cywilnych, takich jak spółki w postępowaniu głównym, które występują jako takie samodzielnie w stosunkach z dostawcami, organami publicznymi i w pewnym stopniu z ich klientami i z których każda zapewnia swą własną produkcję, wykorzystując głównie swe środki produkcji, lecz które sprzedają znaczną część ich produktów pod wspólną marką za pośrednictwem spółki kapitałowej, której udziały należą do członków tych spółek cywilnych oraz innych członków zainteresowanej rodziny, należy uważać za samodzielne przedsiębiorstwa podlegające opodatkowaniu podatkiem VAT.

*) Artykuł 25 szóstej dyrektywy 77/388, zmienionej dyrektywą 2004/66 i art. 296 dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, iż przepisy te nie stoją na przeszkodzie możliwości odmowy stosowania przewidzianego w nich wspólnego systemu ryczałtowego dla

rolników do kilku spółek cywilnych takich jak spółki w postępowaniu głównym, uważanych za samodzielne przedsiębiorstwa podlegające opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej i które współpracują ze sobą, ponieważ spółka kapitałowa, związek osób złożony z członków tych spółek cywilnych lub związek osób złożony z tej spółki kapitałowej oraz członków rzeczonych spółek cywilnych, ze względu na rozmiar przedsiębiorstwa lub formę prawną, w świetle prawa krajowego nie mogą być objęte tym systemem, nawet wówczas, gdy owe spółki cywilne nie zaliczają się do kategorii producentów wyłączonych z tego systemu ryczałtowego, o ile ze względu na ich powiązania z tą spółką lub jednym z tych związków są one rzeczywiście w stanie sprostać ciężarom administracyjnym, jakie pociągają za sobą zadania wynikające ze stosowania zwykłego lub uproszczonego systemu podatku od wartości dodanej, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

*) W wypadku gdyby stosowanie systemu ryczałtowego dla rolników należało zasadniczo wykluczyć w odniesieniu do spółek cywilnych takich jak w postępowaniu głównym, owo wykluczenie powinno być skuteczne w stosunku do okresu poprzedzającego dzień dokonania oceny, na której się ono opiera, z zastrzeżeniem, że rzeczona ocena odbywa się przed upływem terminu przedawnienia odnoszącego się do działania organu podatkowego, a jej skutki nie mają mocy wstecznej w stosunku do okresu sprzed dnia, w którym wystąpiły okoliczności prawne i faktyczne, na których się ona opiera.

Wyrok Trybunału z dnia 20 października 2016 r. w sprawie C-24/15, Josef Plöckl przeciwko Finanzamt Schrobenhausen

Odesłanie prejudycjalne – Opodatkowanie – Podatek od wartości dodanej – Szósta dyrektywa – Artykuł 28c część A lit. a) i d) – Przemieszczanie towarów na obszarze Unii Europejskiej – Prawo do zwolnienia – Nieprzestrzeganie obowiązku przekazania numeru identyfikacji dla celów podatku VAT nadanego przez państwo członkowskie przeznaczenia – Brak poważnych poszlak istnienia oszustwa podatkowego – Odmowa przyznania prawa do odliczenia – Dopuszczalność

*) Artykuł 22 ust. 8 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, zmienionej dyrektywą Rady 2005/92/WE z dnia 12 grudnia 2005 r., w brzmieniu wynikającym z art. 28h szóstej dyrektywy, a także art. 28c część A lit. a) akapit pierwszy i art. 28c część A lit. d) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie odmowie przez organ podatkowy państwa członkowskiego pochodzenia zwolnienia z podatku od wartości dodanej przemieszczenia wewnątrzwspólnotowego na tej podstawie, że podatnik nie przekazał nadanego przez państwo członkowskie przeznaczenia numeru identyfikacji dla celów podatku od wartości dodanej, jeżeli nie istnieje żadna poważna poszlaka wskazująca na popełnienie oszustwa, jeżeli towar został przemieszczony do innego państwa członkowskiego, a pozostałe przesłanki zwolnienia również są spełnione.

Telekomunikacja

Wyrok Trybunału z dnia 13 października 2016 r. w sprawie C-231/15, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Petrotel sp. z o.o. w Płocku przeciwko Polkomtel sp. z o.o.

Odesłanie prejudycjalne – Sieci i usługi łączności elektronicznej – Dyrektywa 2002/21/WE – Artykuł 4 ust. 1 – Prawo odwołania się od decyzji krajowego organu regulacyjnego – Skuteczny mechanizm odwoławczy – Utrzymanie w mocy decyzji krajowego organu regulacyjnego do czasu rozpatrzenia odwołania – Skutki czasowe orzeczenia sądu krajowego uchylającego decyzję krajowego organu regulacyjnego – Możliwość uchylenia decyzji krajowego organu regulacyjnego ze skutkiem wstecznym – Zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań

*) Artykuł 4 ust. 1 akapit pierwszy zdania pierwsze i trzecie oraz art. 4 ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r., w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy rozpoznający odwołanie od decyzji krajowego organu regulacyjnego powinien móc uchylić ją z mocą wsteczną, jeżeli stwierdzi, iż jest to konieczne do udzielenia skutecznej ochrony praw przedsiębiorstwu, które wniosło odwołanie.

Wyrok Trybunału z dnia 19 października 2016 r. w sprawie C-424/15, Xabier Ormaetxea Garai, Bernardo Lorenzo Almendros przeciwko Administración del Estado

Odesłanie prejudycjalne –Sieci i usługi łączności elektronicznej – Dyrektywa 2002/21/WE – Artykuł 3 – Bezstronność i niezależność krajowych organów regulacyjnych – Reforma instytucjonalna – Połączenie krajowego organu regulacyjnego z innymi organami regulacji – Odwołanie prezesa i doradcy połączonego krajowego organu regulacyjnego przed upływem ich kadencji – Przyczyna odwołania nieprzewidziana przez prawo krajowe

*) Dyrektywę 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywę ramową), zmienioną dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że co do zasady nie stoi ona na przeszkodzie przepisom krajowym, które dokonują połączenia krajowego organu regulacyjnego w rozumieniu dyrektywy2002/21, zmienionej dyrektywą 2009/140, z innymi krajowymi organami regulacji, takimi jak organ ds. konkurencji, ds. sektora pocztowego i sektora energii elektrycznej, w celu utworzenia wielosektorowego organu regulacji odpowiedzialnego w szczególności za zadania przydzielone krajowym organom regulacyjnym w rozumieniu wspomnianej dyrektywy w brzmieniu zmienionym, z zastrzeżeniem, że przy wykonywaniu tych zadań organ ten spełnia warunki dotyczące kompetencji, niezależności, bezstronności i przejrzystości przewidziane w tej dyrektywie i że wydawane przezeń decyzje mogą być przedmiotem skutecznych środków odwoławczych do organu niezależnego od zainteresowanych stron, co powinien zbadać sąd odsyłający.

*) Artykuł 3 ust. 3a dyrektywy 2002/21, zmienionej dyrektywa 2009/140, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on temu, aby tylko z powodu reformy instytucjonalnej polegającej na połączeniu krajowego organu regulacyjnego, odpowiedzialnego za regulację rynku ex ante lub rozstrzyganie sporów między przedsiębiorstwami, z innymi krajowymi organami regulacji w celu utworzenia wielosektorowego organu regulacji odpowiedzialnego w szczególności za

zadania przydzielone krajowym organom regulacyjnym w rozumieniu tej dyrektywy, w brzmieniu zmienionym, prezes i doradca, członkowie organu zbiorowego kierującego połączonym krajowym organem regulacyjnym, zostali odwołani przed upływem ich kadencji, o ile nie zostały ustanowione zasady, które gwarantują, że takie odwołanie nie narusza ich bezstronności i niezależności.

Transport

Wyrok Trybunału z dnia 5 października 2016 r. w sprawie C-23/16, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – Rozporządzenie (WE) nr 1071/2009 – Wspólne zasady dotyczące warunków wykonywania zawodu przewoźnika drogowego – Artykuł 16 ust. 1 i 5 – Krajowy rejestr elektroniczny przedsiębiorców transportu drogowego – Brak połączenia z krajowymi rejestrami elektronicznymi innych państw członkowskich

*) Poprzez brak ustanowienia krajowego rejestru elektronicznego przedsiębiorców transportu drogowego i połączenia go z krajowymi rejestrami elektronicznymi innych państw członkowskich Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 16 ust. 1 i 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1071/2009 z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dotyczące warunków wykonywania zawodu przewoźnika drogowego i uchylającego dyrektywę Rady 96/26/WE.

Własność przemysłowa i handlowa

Wyrok Trybunału z dnia 5 października 2016 r. w sprawie C-572/15, F. Hoffmann-La Roche AG przeciwko Accord Healthcare OÜ

Odesłanie prejudycjalne – Własność przemysłowa i handlowa – Patent – Dodatkowe świadectwo ochronne – Rozporządzenie (WE) nr 469/2009 – Artykuł 21 ust. 2 – Postanowienia przejściowe – Świadectwo wydane zgodnie z przepisami krajowymi państwa członkowskiego przed jego przystąpieniem do Unii Europejskiej – Wykładnia art. 21 ust. 2 – Okres ważności świadectwa – Ważność art. 21 ust. 2 – Dostosowanie prawa wtórnego wynikającego bezpośrednio z aktu przystąpienia – Brak właściwości Trybunału

*) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy do orzekania o ważności art. 21 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 469/2009 z dnia 6 maja 2009 r. dotyczącego dodatkowego świadectwa ochronnego dla produktów leczniczych, zmienionego aktem dotyczącym warunków przystąpienia Republiki Chorwacji oraz dostosowań w Traktacie o Unii Europejskiej, Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

*) Artykuł 21 ust. 2 rozporządzenia nr 469/2009, ze zmianami, należy interpretować w ten sposób, że stosuje się on do dodatkowego świadectwa ochronnego, dotyczącego określonego produktu leczniczego, wydanego przez państwo członkowskie przed jego przystąpieniem do Unii Europejskiej. O ile ten produkt leczniczy był w Europejskim Obszarze Gospodarczym przedmiotem zezwolenia na obrót wydanego przed wydaniem zezwolenia we wspomnianym państwie członkowskim i ewentualnie przed przystąpieniem tego państwa do Unii, należy wziąć pod uwagę tylko to

pierwsze zezwolenie na obrót w celu ustalenia okresu ważności wspomnianego dodatkowego świadectwa ochronnego.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału z dnia 26 października 2016 r. w sprawie C-292/15, Hörmann Reisen GmbH przeciwko Stadt Augsburg, Landkreis Augsburg

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Usługi publiczne w zakresie transportu pasażerskiego omnibusami – Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 – Artykuł 4 ust. 7 – Podwykonawstwo – Wymóg samodzielnego świadczenia znaczącej części publicznych usług transportu pasażerskiego przez podmiot świadczący usługi publiczne – Zakres – Artykuł 5 ust. 1 – Postępowanie w sprawie udzielania zamówienia – Udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z dyrektywą 2004/18/WE

*) Artykuł 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 należy interpretować w ten sposób, że w postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi publiczne autobusowego transportu pasażerskiego art. 4 ust. 7 tego rozporządzenia ma zastosowanie do tego zamówienia.

*) Artykuł 4 ust. 7 rozporządzenia nr 1370/2007 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by instytucja zamawiająca ustaliła na 70% udział samodzielnego świadczenia usługi przez podmiot odpowiedzialny za prowadzenie i realizację świadczenia usługi publicznej autobusowego transportu pasażerskiego, takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 4 października 2016 r. w sprawie Rivard przeciwko Szwajcarii (skarga nr 21563/12)

Brak naruszenia art. 4 Protokołu nr 7 do EKPC – zakaz ponownego sądzenia lub karania za ten sam czyn – kara grzywny i odebranie prawa jazdy za to samo naruszenie prawa drogowego

Skarżący J. Rivard został w 2010 r. zatrzymany przez szwajcarską policję z powodu przekroczenia dozwolonej prędkości na autostradzie. W czerwcu 2010 r. wydział do spraw ruchu drogowego kantonu Genewa ukarał go grzywną w wysokości 600 franków, od decyzji tej przysługiwało mu odwołanie do sądu karnego. Z kolei we wrześniu 2010 r. na podstawie decyzji wydziału do spraw ruchu drogowego kantonu Vaud odebrano mu na miesiąc. Od decyzji tej J. Rivard odwoływał się bezskutecznie do sądu administracyjnego pierwszej i drugiej

instancji, powołując się na zasadę *ne bis in idem*.

W skardze do ETPC J. Rivard podniósł, że z naruszeniem art. 4 Protokołu nr 7 został dwukrotnie ukarany za ten sam czyn.

Trybunał przyznał, że odebranie prawa jazdy można uznać za sankcję o charakterze karnym w rozumieniu art. 4 Protokołu nr 7, nawet jeżeli zgodnie z prawem krajowym jest to środek administracyjny. Zwrócił jednocześnie uwagę, że ten sam czyn i ta sama sekwencja zdarzeń, czyli przekroczenie prędkości na autostradzie, stały się podstawą przeprowadzenia w sprawie skarżącego dwóch odrębnych postępowań: administracyjnego i karnego. Pierwsze z nich zakończyło się odebraniem prawa jazdy, drugie – nałożeniem grzywny.

Trybunał zaznaczył, że sąd administracyjny i sąd karny mają inny zakres jurysdykcji i nie mają żadnego wpływu na środki stosowane w postępowaniu nienależącym do ich właściwości. Ponadto organ administracyjny jest związany ustaleniami sądu karnego i może je pominąć jedynie w bardzo ograniczonym zakresie i w wyjątkowych przypadkach. Trybunał uznał, że pomiędzy obiema procedurami istniał materialnoprawny związek rozumiany w ten sposób, iż wnioski przyjęte w jednym postępowaniu miały bezpośredni wpływ na wynik drugiego postępowania – zatem odebranie prawa jazdy miało bardziej charakter kary dodatkowej, uzupełniającej karę podstawową grzywny. Istotne znaczenie miał również związek czasowy między obiema procedurami, jako że organ administracyjny odebrał skarżącemu prawo jazdy niemal natychmiast po wymierzeniu kary grzywny.

Na tej podstawie Trybunał stwierdził, że powiązanie – zarówno materialnoprawne, jak i czasowe – procedury administracyjnej (prawo jazdy) i karnej (grzywna) było wystarczająco bliskie, by uznać te procedury za dwa aspekty tego samego systemu. Dlatego zdaniem ETPC nie można uznać, że skarżący został podwójnie osądzony i ukarany za ten sam czyn. Trybunał orzekł więc, że w sprawie nie doszło do naruszenia art. 4 Protokołu nr 7 do EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 4 października 2016 r. w sprawie Petar Matas przeciwko Chorwacji (skarga nr 40581/12)

Naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC – ochrona własności – ograniczenie prawa do użytkowania budynku w czasie badania jego kulturowej wartości

Petar Matas w 2001 r. nabył od państwa budynek w mieście Split i przekształcił go w warsztat samochodowy. W marcu 2003 r. Wydział Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Splicie wydał decyzję o zastosowaniu przez okres 3 lat środka ochronnego względem nieruchomości P. Matasa w związku z potencjalnie wysoką wartością zabytkową budynku jako rzadkiego obiektu wczesnej architektury industrialnej (do czasu dokonania ostatecznej oceny zabytkowej wartości nieruchomości). W styczniu 2007 r. Wydział Ochrony Dziedzictwa Kulturowego uznał za uzasadnione przedłużenie zastosowania środka ochronnego na kolejne 3 lata, ponieważ nie był w stanie uzyskać od sądu grodzkiego wypisu z ksiąg wieczystych dotyczącego budynku. Obie decyzje co do zastosowania środka ochronnego odnotowano w księgach wieczystych, ale P. Matas nie został o nich poinformowany. W październiku 2007 r., po dowiedzeniu się o zastosowaniu drugiego środka ochronnego, P. Matas zaskarżył decyzję o przedłużeniu zastosowania środka ochronnego do Ministerstwa Kultury. Powołał się na

chorwacką ustawę o ochronie dziedzictwa kulturowego, zgodnie z którą zastosowanie środka ochronnego było ograniczone do okresu 3 lat. Odwołanie oddalono jako bezpodstawne w styczniu 2008 r. Dwa miesiące później P. Matas zaskarżył decyzję o zastosowaniu drugiego środka ochronnego do sądu administracyjnego, zarzucając jej bezprawność i żądając 200 000 euro odszkodowania za pozbawienie go możliwości sprzedaży budynku będącego jego własnością, bądź też prowadzenia w nim innej działalności gospodarczej. Jego skargę oddalono w maju 2011 r. na tej podstawie, że zastosowanie środka ochronnego było uzasadnione potrzebą kontynuacji operacji szacunkowych w związku z potencjalnie wysoką wartością zabytkową budynku. W międzyczasie Wydział Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Splicie wydał decyzję odmawiającą rejestracji budynku jako zabytku kultury. Zatem ostatecznie budynek nie został wpisany do rejestru zabytków. Skarga konstytucyjna P. Matasa również okazała się bezskuteczna.

W skardze do ETPC P. Matas podniósł zarzut, że ograniczenie korzystania z budynku, którego używał wcześniej jako warsztatu samochodowego, było bezprawne i nieuzasadnione.

Trybunał zauważył, że władze chorwackie wiedziały, że P. Matas nabył budynek w celu komercyjnym i że w chwili zakupu nic nie wskazywało, iż jego użytkowanie będzie w jakikolwiek sposób ograniczone ze względu na zabytkową wartość. Co więcej, choć zastosowanie środka ochronnego nie pozbawiło P. Matasa warsztatu samochodowego, to jednak spowodowało wiele istotnych ograniczeń w korzystaniu z własności, wliczając w to wykorzystanie w celu komercyjnym, w którym ją nabył. Przez 6 lat skarżący nie mógł korzystać ze swej własności w sposób, jaki uważał za stosowny.

Sam środek ochronny, wydany na podstawie chorwackiej ustawy o ochronie dziedzictwa kulturowego, był przewidziany prawem w uzasadnionym celu ochrony i promocji historycznych, kulturowych i artystycznych korzeni danego regionu i jego mieszkańców. Stosowanie środków dla ochrony cennych budowli jest uprawnionym celem ograniczenia praw człowieka i zasługuje na uznanie. Jednakże ETPC uznał, że taka ingerencja we własność P. Matasa z powodu ochrony dziedzictwa kulturowego nie spełniła wymogów EKPC w zakresie prawa do ochrony własności. Trybunał odniósł się szerzej do dwóch istotnych aspektów działania organów w sprawie P. Matasa. Po pierwsze, pomimo zastosowania dwóch środków ochronnych wobec budynku w ciągu 6 lat nie podjęto w tym czasie żadnych czynności w celu pomiaru, oszacowania czy zbadania jego wartości dla dziedzictwa kulturowego. Trybunał nie uznał wydłużenia zastosowanie środka ochronnego za uzasadnione z powodu rzekomej niemożności uzyskania od sądu grodzkiego w Splicie wypisu z ksiąg wieczystych. Rejestr ksiąg wieczystych zawiera bowiem informacje publiczne, które można uzyskać uzyskania za pośrednictwem Internetu lub w inny sposób. Po drugie, Trybunał zwrócił uwagę na liczne uchybienia o charakterze proceduralnym w sposobie załatwiania sprawy P. Matasa w postępowaniu administracyjnym. Podczas wydawania decyzji o zastosowaniu środka ochronnego w marcu 2003 r. oraz w styczniu 2007 r. lokalne władze nie uzasadniły konieczności podjęcia tych środków, ani nie doręczyły P. Matasowi swych decyzji. W związku z tym skarżący nie miał żadnej możliwości wypowiedzenia się na temat ograniczeń użytkowania swojej nieruchomości, jak i wpływu tych środków na jego prawo własności. Co więcej, pomimo wyraźnych argumentów P. Matasa dotyczących negatywnego wpływu ograniczeń na jego gospodarcze plany wobec warsztatu, sąd

administracyjny nie zbadał, czy przedłużenie zastosowania środka ochronnego będzie miało proporcjonalny wpływ na jego prawo własności.

Po uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy ETPC uznał, że sześcioletnie ograniczenie możliwości swobodnego korzystania z nieruchomości przez skarżącego było nieproporcjonalne i nieuzasadnione. W związku z tym Trybunał większością głosów 5 do 2 orzekł, że nastąpiło naruszenie art. 1 Protokołu 1 do EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 6 października 2016 r. w sprawie K.S. i M.S. przeciwko Niemcom (skarga nr 33696/11)

Brak naruszenia art. 8 EKPC – prawo do poszanowania domu – przeszukanie domu na podstawie informacji uzyskanych niejawnie w związku z podejrzeniem uchylania się od opodatkowania

W 2006 r. niemieckie organy podatkowe wszczęły przeciwko małżeństwu S. postępowanie w związku z podejrzeniem oszustwa podatkowego i uchylania się od płacenia podatków. Postępowanie zostało zainicjowane na podstawie informacji przekazanej przez pracownika banku w Lichtensteinie, w którym skarżący mieli założone konto. Pracownik banku nielegalnie skopiował dane o stanie aktywów skarżących i przekazał je niemieckim służbom bezpieczeństwa zanim informacja ta trafiła do organów podatkowych. Na podstawie owej informacja sąd niemiecki – na wniosek prokuratora – wydał nakaz przeszukania mieszkania skarżących w celu znalezienia dodatkowych dowodów. W postępowaniu przed sądami krajowymi skarżący podnosili, że ich dom został przeszukany na podstawie nakazu wystawionego w związku z materiałem dowodowym uzyskanym z naruszeniem prawa krajowego i międzynarodowego. Złożona przez nich skarga konstytucyjna została odrzucona w 2010 r. przez Federalny Sąd Konstytucyjny, który – odwołując się do utrwalonego orzecznictwa – zaznaczył, że zakaz wykorzystywania w postępowaniu karnym dowodów uzyskanych niezgodnie z prawem nie ma charakteru absolutnego.

Przed ETPC skarżący zarzucili, że przeszukanie ich mieszkania na podstawie dowodów pochodzących z nielegalnego źródła (tj. danymi wykradzionymi z banku) stanowiło naruszenie zagwarantowanego w art. 8 EKPC prawa do poszanowania mieszkania.

Trybunał stwierdził, że przeszukanie mieszkania w sposób oczywisty stanowiło ingerencję w prawo do poszanowania mieszkania z art. 8 EKPC. W ocenie ETPC ingerencja ta została jednak przeprowadzona zgodnie z prawem krajowym (kodeks postępowania karnego), proporcjonalna i uzasadniona – realizowała bowiem uprawniony cel, tj. zapobieganie i ściganie przestępczości. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Trybunał zwrócił uwagę na kilka kwestii.

Po pierwsze, Trybunał stwierdził, że przeszukania tego typu są odpowiednio uregulowane w prawie niemieckim, a sądy wydają nakazy przeszukania wyłącznie w warunkach zdefiniowanych w kodeksie postępowania karnego. W sprawie K.S. i M.S. sądy dwóch instancji dokonały kontroli zgodności z prawem przeszukania mieszkania, a sąd odwoławczy dodatkowo zbadał, czy wykorzystanie zdobytych w sposób nielegalny dowodów było zgodne z orzecznictwem niemieckiego Federalnego Sądu Konstytucyjnego.

Po drugie, ETPC zwrócił uwagę, że czyny zarzucone skarżącym (przestępstwa podatkowe) były tak dużej wagi, że organy państwowe mogły podjąć działania na rzecz interesu wspólnego.

Po trzecie, zdaniem ETPC, nakaz przeszukania został wydany w celu znalezienia kolejnych dowodów i w okolicznościach sprawy można było uznać, że przeszukanie mieszkania to jedyny sposób na ustalenie, czy skarżący faktycznie byli winni zarzucanych im czynów. Poza tym nic nie wskazywało na to, że władze niemieckie celowo i systematycznie naruszały prawo krajowe i międzynarodowe w celu uzyskania informacji stanowiących podstawę oskarżenia o przestępstwa podatkowe

Po czwarte, Trybunał zaznaczył, że zakres i treść nakazu zostały dobrze zdefiniowane, zawierały szczegółowe i wyraźne instrukcje dotyczące poszukiwanych dowodów oraz czynu, w przedmiocie którego toczyło się postępowanie.

Po piąte, według ETPC, skarżący nie podnieśli, by przeszukanie mieszkania w jakikolwiek sposób wpłynęło ujemnie na ich dobre imię.

Podsumowując, ETPC uznał, że sądy niemieckie nie wykroczyły poza przysługującą im swobodę decyzyjną przy określaniu zakresu i celu przeszukania mieszkania skarżących. Wobec tego Trybunał stwierdził, że w sprawie nie doszło do naruszenia prawa skarżących do poszanowania mieszkania z art. 8 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 11 października 2016 r. w sprawie Kasparov przeciwko Rosji (skarga nr 53659/07)

Naruszenie art. 5 ust. 1 i art. 11 EKPC – prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – wolność zgromadzeń

Garri Kasparov (Kasparow) jest Rosjaninem mieszkającym w USA. W dniu 18 maja 2007 r. podróżował do Samary, by wziąć udział w pokojowym wiecu opozycji, który był zaplanowany w czasie szczytu UE–Rosja. Podczas odprawy na lotnisku Szeremietiewo (*Sheremetyevo*) zatrzymano mu bilet i paszport oraz polecono mu udać się w asyście policjanta do osobnego pokoju w hali odpraw, gdzie – pilnowany, by nie mógł się oddalić – był przesłuchiwany i przeszukiwany przez kilka godzin.

Garri Kasparov złożył zawiadomienie do rosyjskich organów ścigania o bezprawnym zatrzymaniu przez policję, jednak w czerwcu 2007 r. prokuratura zadecydowała, że postępowanie przeciwko policjantom nie zostanie wszczęte. Prokurator oparł swą decyzję na oświadczeniu policjanta, który twierdził, że otrzymał doniesienie o sfałszowanych biletach na dzień przez lotem G. Kasparova, jak również na stanowisku rosyjskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zgodnie z którym w czasie szczytu UE–Rosja podczas policyjnej operacji identyfikowania ekstremistów politycznych zachodziła obawa sfałszowania biletów.

Garri Kasparov zainicjował postępowanie przed sądem, jednak w czerwcu 2007 r. zostało ono umorzone. Wniesiony do tego orzeczenia środek zaskarżenia również odrzucono w sierpniu 2007 r.

Skarżący skierował do ETPC skargę, powołując się przede wszystkim na art. 5 ust. 1, 2 i 4 EKPC (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawo do poinformowania o przyczynach zatrzymania i zarzutach, prawo do ustalenia przez sąd legalności pozbawienia wolności) oraz art. 11 EKPC (wolność zgromadzeń), w związku z którym zarzucał, że zatrzymanie na lotnisku uniemożliwiło mu udział w wiecu opozycji. Powołał się również na art. 18 EKPC (granice stosowania ograniczeń praw) oraz art. 2 Protokołu nr 4 (prawo do swobodnego poruszania się).

W pierwszej kolejności Trybunał odniósł się do sporu co do faktów. Zauważył, że rząd rosyjski nie zaprzeczył większości faktów (np. temu, iż zatrzymano skarżącego i zabrano mu bilet, skierowano go do pokoju i przesłuchiwano w obecności uzbrojonego strażnika), a G. Kasparov przedstawił szczegółowe i niepodważalne dowody potwierdzające jego wersję (przede wszystkim szczegółowe notatki i nagrania dotyczące zatrzymania paszportu, biletu i jego samego bez poinformowania o przyczynach zatrzymania oraz zakazu opuszczenia pokoju). Rząd nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie twierdzenia, jakoby G. Kasparov mógł opuścić pokój, jego paszport nie został zatrzymany, a on nie był przesłuchiwany do godz. 13:30. W szczególności nie przedstawiono żadnych dowodów ze strony policjantów przebywających owego dnia na lotnisku, a także dowodów na to, że G. Kasparov został zatrzymany w ramach szerszej operacji w związku z podejrzeniem fałszerstwa biletów. Wobec tej dysproporcji dowodów ETPC uznał wersję G. Kasparova za bardziej wiarygodną.

Trybunał uznał, że przetrzymywanie i przesłuchiwanie skarżącego przez 5 godzin wykraczało poza zwykle formalności lotniskowe i zakwalifikował te zdarzenia jako pozbawienie wolności, o którym mowa w art. 5 ust 1 EKPC z czterech powodów. Po pierwsze, G. Kasparov nie miał innego wyboru, jak tylko podporządkować się i udać się w asyście policjanta do pokoju w celu przesłuchania. Po drugie, został skutecznie pozbawiony możliwości opuszczenia pokoju z uwagi na ciągłą obecność uzbrojonego strażnika przy drzwiach. Po trzecie fakt, że nie został formalnie aresztowany nie oznacza, iż w istocie nie pozbawiono go wolności. Po czwarte, czynności podjęte wobec G. Kasparova wykraczały poza zwykłe sprawdzenie biletu, którego podróżny może się racjonalnie spodziewać w związku z zarzutem fałszerstwa.

Trybunał orzekł, że pozbawienie skarżącego wolności nie było uzasadnione. W szczególności nie było zgodne z art. 5 ust. 1 lit. c EKPC, który pozwala na zatrzymanie lub aresztowanie w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą lub jeśli jest to konieczne w celu zapobieżenia popełnienia takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu. Rząd rosyjski w ogóle nie przedstawił pisemnych dowodów na możliwość popełnienia fałszerstwa (ani żadnego innego przestępstwa), nie wspominając o podstawie, według której władze mogły powziąć wówczas racjonalne podejrzenie, że fałszerstwo mógł popełnić G. Kasparov. Co więcej, dowody przeciwne przedstawiono już na poziomie procedur krajowych przed rosyjskimi organami ścigania. Jeden świadek – policjant twierdził, że otrzymał doniesienie o sfałszowanych biletach na dzień przez lotem G. Kasparowa, podczas gdy inni świadkowie (z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych) zeznali, że obawy co do sfałszowania biletów wynikły już w czasie szczytu UE–Rosja w związku z identyfikowaniem ekstremistów politycznych. Ponadto ETPC stwierdził, że władze formalnie nie zarejestrowały (w formie protokołu ani innego dokumentu lub zapisu) zatrzymania G. Kasparova.

Trybunał orzekł zatem, że zatrzymanie G. Kasparova było bezpodstawne (nie było uzasadnione legalnym celem) i bezprawne. W ten sposób doszło do naruszenia art. 5 ust 1 EKPC.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia przez władze rosyjskie art. 11 EKPC Trybunał zwrócił uwagę, że gdyby G. Kasparov wziął udział w demonstracji politycznej w Samarze, to skorzystałby z prawa do wolności zgromadzeń. Zatrzymanie

sprawiło, że nie zdążył na swój lot do Samary i nie mógł wziąć udziału w planowanym zgromadzeniu. Pozbawienie go w ostatniej chwili możliwości dostania się do Samary nieuchronnie skutkowało jego nieobecnością na demonstracji. Zatem zatrzymanie miało charakter represji politycznej i pozbawiło go możliwości udziału w wiecu i może zostać zakwalifikowane jako ingerencja w jego prawo do wolności zgromadzeń.

Ze względu na to, że zatrzymanie G. Kasparov było bezprawne, Trybunał uznał, iż ingerencja w jego prawo do wolności zgromadzeń – przez pozbawienie możliwości udziału w wiecu – była również bezprawna. Dlatego w ocenie ETPC władze rosyjskie naruszyły także art. 11 EKPC.

Ponadto Trybunał uznał, że nie jest konieczne rozpatrywanie, czy naruszono art. 18 EKPC oraz art. 2 Protokołu nr 4.

Wyrok (Izba) z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Vukota-Bojić przeciwko Szwajcarii (skarga nr 61838/10)

Naruszenie art. 8 EKPC – prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego – brak naruszenia art. 6 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego

Savjeta Vukota-Bojić w sierpniu 1995 r. została potrącona przez motocykl. Zdiagnozowano u niej początkowo uraz szyi oraz prawdopodobny uraz czaszki, przeszła też wiele badań, które zaowocowały rozbieżnymi opiniami co do jej zdolności do pracy. Na podstawie tych opinii ubezpieczyciel zadecydował o odebraniu jej zasiłku od kwietnia 1997 r. Decyzję uchylił Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Zurychu, nakazując ponowne rozpatrzenie sprawy. W jego trakcie wykazano, że S. Vukota-Bojić miała dysfunkcję mózgu spowodowaną wypadkiem. W marcu 2002 r. miejscowy organ pomocy społecznej przyznał skarżącej pełną rentę inwalidzką.

W styczniu 2005 r. ubezpieczyciel ponownie zdecydował o odebraniu skarżącej świadczeń wynikających z ubezpieczenia. Po uchyleniu także tej decyzji przez Sąd Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczyciel zaproponował skarżącej poddanie się dalszym badaniom w celu określenia jej aktualnego stanu zdrowia. Skarżąca odmówiła poddania się badaniom, a ubezpieczyciel przeprowadził w tym celu niejawną obserwację. Obserwacji dokonano z udziałem prywatnego detektywa – czterokrotnie po kilka godzin. Prywatny detektyw śledził skarżącą w miejscach publicznych. Z obserwacji przygotowano raport. Na jego podstawie ubezpieczyciel upewnił się co do odebrania skarżącej świadczeń wynikających z ubezpieczenia. W kwietniu 2005 r. neurolog powołany przez ubezpieczyciela wydał anonimową opinię, według której S. Vukota-Bojić miała ubytek na zdrowiu tylko w 10% i ubezpieczyciel zdecydował o wypłacie świadczenia w tej proporcji. Pani S. Vukota-Bojić odwołała się od tej decyzji, lecz w marcu 2010 r. sąd federalny uznał, że ubezpieczyciel miał prawo domagać się dalszych badań, niejawna obserwacja w celu zbadania jej stanu zdrowia była zgodna z prawem, a opinia neurologa przekonująca. Pani Vukota-Bojić złożyła wniosek do sądu o wyjaśnienie orzeczenia, ale został on oddalony.

Skarżąca wniosła do ETPC skargę, w której zarzuciła, że po pierwsze niejawna obserwacja w celu zbadania jej stanu zdrowia prowadzona przez prywatnego detektywa naruszyła jej prawo do prywatności zagwarantowane w art. 8 EKPC oraz – po drugie – sąd krajowy dał wiarę i oparł swoją decyzję na dowodach uzyskanych drogą bezprawnej obserwacji i opinii neurologa, co naruszyło wynikające

z art. 6 EKPC prawo skarżącej do rzetelnego procesu

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 8 EKPC Trybunał zwrócił uwagę, że skoro ubezpieczyciel działał w ramach systemu powszechnego ubezpieczenia społecznego i według prawa krajowego uznawany był za organ publiczny, to jego działania na mocy Konwencji mogą być uznane za działania państwa. Ponadto ETPC uznał, że chociaż niejawna obserwacja była prowadzona jedynie w miejscach publicznych, to fakt, iż dokonywano jej systematycznie i sporządzono z niej raport dotyczący skarżącej oraz informacje uzyskane tą drogą posłużyły do rozwiązania sporu w zakresie ubezpieczeń społecznych oznaczał, że nastąpiła ingerencja w prawo do prywatności skarżącej chronione na mocy art. 8 ust. 1 EKPC. Co więcej, ingerencja ta nie należała do „przypadków przewidzianych przez ustawę", o czym stanowi art. 8 EKPC. Szwajcarski ustawodawca co prawda wyposażył firmy ubezpieczeniowe w możliwość podjęcia „niezbędnych środków śledczych" oraz gromadzenia „niezbędnych informacji" w sytuacji, gdy ubezpieczony nie współpracował w tym zakresie, ale przepisy te nie były wystarczająco precyzyjne, aby spełniać standardy Konwencji. W szczególności nie wskazywały, kiedy i jak długo może być prowadzona obserwacja niejawna, ani nie zawierały informacji co do środków (gwarancji) zapobiegających nadużyciu prawa, jak również zasad i procedur gromadzenia, dostępu, wykorzystywania, przetwarzania czy niszczenia informacji pozyskiwanych w ten sposób. To stwarzało ryzyko nieuprawnionego dostępu do danych osobowych i ujawnienia tych informacji. W związku z tym ETPC większością głosów (6 do 1) stwierdził, że niejawna obserwacja zlecona przez ubezpieczyciela stanowiła naruszenie art. 8 EKPC.

Trybunał uznał jednomyślnie, że w sprawie nie doszło do naruszenia art. 6 EKPC, gdyż proces przed sądem federalnym jako całość został przeprowadzony w sposób rzetelny. Skarżąca miała możliwość – z której skorzystała – podważania legalności obserwacji i dopuszczalności dowodów, a sąd federalny uzasadnił, dlaczego te dowody dopuścił. Co więcej, raport z obserwacji i opinia neurologa nie były jedynymi dowodami, na których oparto rozstrzygnięcie, a ponadto sąd podkreślił istnienie rozbieżności w dokumentacji medycznej.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie NSA z 19 października 2016 r., sygn. akt I GSK 588/15

"Czy w świetle art. 3 ust. 1 oraz celów dyrektywy Rady Unii Europejskiej 92/83/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych (Dz.Urz.UE.L.1992.316.21, ze zm.), przy ustalaniu podstawy opodatkowania piw smakowych według skali Plato należy wziąć pod uwagę zawartość ekstraktu rzeczywistego gotowego produktu z uwzględnieniem ekstraktu pochodzącego z dodanych, po zakończeniu fermentacji, substancji smakowych, czy też z ich pominięciem?"